

مقایسه‌ی هوش هیجانی دانشجویان استعداد درخشان و غیراستعداد درخشان دانشگاه

علوم پزشکی گلستان سال ۱۳۹۳

زهرة صفرنژاد^۱، دکتر لیلا جویباری^۲، دکتر لادن فتی^۳، دکتر اکرم ثناگو^۴، دکتر محمد علی وکیلی^۵

نویسنده‌ی مسوول: گرگان، دانشگاه علوم پزشکی گلستان، مرکز مطالعات و توسعه‌ی آموزش joudybari@goums.ac.ir

دریافت: ۹۳/۱۲/۲۲ پذیرش: ۹۴/۷/۲۶

چکیده

زمینه و هدف: «هوش هیجانی» دیدگاه جدیدی را درباره پیش‌بینی عوامل مؤثر بر موفقیت افراد در جامعه فراهم می‌سازد. «هوش عمومی» در بهترین شرایط، تنها عامل ۲۰ درصد از موفقیت‌های زندگی است. ۸۰ درصد موفقیت‌ها به عوامل دیگر از جمله هوش هیجانی وابسته است. در نظام آموزشی ما، این مشکل وجود دارد که به هوش شناختی تأکید و هوش هیجانی که بی اندازه در سرنوشت افراد اهمیت دارند، نادیده گرفته می‌شود. لذا این مطالعه به مقایسه‌ی هوش هیجانی دانشجویان استعداد درخشان و غیراستعداد درخشان می‌پردازد.

روش بررسی: پژوهش مقطعی مقایسه‌ای با رویکرد تحلیلی دوگروهی بوده و بر روی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی گلستان در سال ۱۳۹۳ انجام شد. نمونه‌گیری ترکیبی بوده که ۱۵۲ دانشجو (۴۱ دانشجوی استعداد درخشان و ۱۱۱ دانشجوی غیراستعداد درخشان) وارد مطالعه شدند. ابزار جمع‌آوری اطلاعات شامل پرسشنامه ۱۳۳ سوالی هوش هیجانی هنجاریابی شده بار-ان و مشخصات دموگرافیک و تحصیلی دانشجویان بوده، جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون *Anova* و *Ttest* و آزمون ناپارامتری *Kruskal Wallis* استفاده گردید.

یافته‌ها: بیانگر آنست که میانگین هوش هیجانی دانشجویان استعداد درخشان ۱۰۳/۷۷ و در دانشجویان غیراستعداد درخشان ۹۸/۴۱ بوده و آزمون مقایسه *Ttest* نشان داد هوش هیجانی این دو گروه در سطح احتمال ۵٪ ($P=0/05$) تفاوت معنی دار ندارد. در مولفه خودشکوفایی تفاوت معنی دار بین دانشجویان استعداد درخشان و غیراستعداد درخشان دیده شد ($P=0/004$). تحصیلات پدر ($P=0/046$) و رشته‌ی تحصیلی ($P=0/039$) بر هوش هیجانی دانشجویان استعداد درخشان تفاوت معنی دار داشته و نیز در اثر تحصیلات پدر ($P=0/04$) و تحصیلات مادر ($P=0/034$) بر هوش هیجانی دانشجویان غیراستعداد درخشان تفاوت معنی دار دیده شد.

نتیجه‌گیری: نتایج نشان داد بین هوش هیجانی دانشجویان استعداد درخشان و غیراستعداد درخشان تفاوت معنی دار وجود نداشته، لذا می‌توان گفت صرف استعداد درخشان بودن به معنی برخورداری بالاتر از توانایی‌های دیگر از جمله هوش هیجانی نمی‌باشد. باتوجه به اهمیت هوش هیجانی پیشنهاد می‌گردد در معیارهای شناسایی دانشجویان استعداد درخشان فقط به معیارهای هوش عمومی اکتفا نگردد و معیارهای مرتبط به هوش هیجانی که بیش از ۸۰ درصد از موفقیت فرد در جامعه را شامل می‌شود، در نظر گرفته شود و ضروری است مسوولان آموزشی به هوش هیجانی در کنار هوش عمومی توجه نمایند.

واژگان کلیدی: هوش هیجانی، استعداد درخشان، دانشجو، شناخت

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد آموزش پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران

۲- دکترای تخصصی آموزش پرستاری، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی گلستان، مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی، گرگان، ایران

۳- دکترای تخصصی روانشناسی بالینی، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی ایران، تهران، ایران

۴- آموزش پرستاری، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی گلستان، مرکز تحقیقات پرستاری، گرگان، ایران

۵- دکترای تخصصی آمار زیستی، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران

مقدمه

هوش هیجانی مجموعه ای از ظرفیت‌ها، قابلیت‌ها و مهارت‌های غیرشناختی است که توانایی‌های فرد را در برخورد موفقیت آمیز با مقتضیات و فشارهای محیطی افزایش می‌دهد (۱) و به عنوان نوعی توانایی عبارت است از ظرفیت ادراک، ابراز، شناخت، کاربرد و اداره هیجان‌های خود و دیگران (۲).

ویژگی‌های این هوش عبارتند از شناخت احساسات خویشتن، استفاده برای تصمیم‌های مناسب در زندگی، توانایی اداره‌ی مطلوب خلق و خوی، وضع روانی و کنترل تکانش‌ها، ایجاد امید و انگیزه به هنگام شکست ناشی از دست نیافتن به هدف (۳).

هوش هیجانی مفهوم وسیعی است که با سایر مفاهیم و ابعاد زندگی ارتباط آشکار دارد. بخشی از این اثر و ارتباط در نتایج محققان آمده است از آن جمله سارنی (۱۹۹۸)، گزارش نمود افرادی که هوش هیجانی بالاتری دارند از شادابی، نشاط، سرزندگی، استقلال و عملکرد بهتر درکارها برخوردارند. این افراد نسبت به زندگی خوش بین‌تر، در برابر استرس مقاوم‌تر و از پیشرفت و موفقیت‌های بیشتر در زندگی برخوردار بوده‌اند (۴). از نظر مایر و کوب (۲۰۰۰)، افراد با هوش هیجانی بالا دارای شخصیت مبتکر هستند، از چیره شدن بر مشکلات لذت می‌برند، موقعیت‌ها را به چالش می‌خوانند، معطوف به هدف عمل کرده و در انجام تکالیف راسخند (۵). طبق شواهد پژوهشی اخیر، سانچز ریویز، ماورولی و پولیس (۲۰۱۳) نشان دادند که هوش هیجانی می‌تواند عملکرد تحصیلی، توانایی‌های شناختی بالا و ویژگی‌های شخصیتی باثبات را پیش‌بینی کند (۶). جعفری و احمدزاده (۱۳۹۳) دریافتند بین هوش هیجانی و پیشرفت تحصیلی همبستگی مثبت و معنی‌داری وجود دارد (۷).

از طرفی شناسایی افراد دارای استعداد بالقوه همیشه از جمله مسایل مورد اختلاف بوده است. دلایل زیادی در این مورد

وجود دارد که ناشی از عقیده مطلق یا نسبی بودن استعداد است. مدل‌های جدید بر نسبی بودن استعداد تاکید دارند (۸). انتخاب فرد مستعد با نوع برنامه آموزشی که برای او طراحی می‌شود نیز مرتبط است. برای مثال تعریفی که بر اساس خلاقیت باشد، دانشجویان خلاق را برمی‌گزیند و آنها را به سمت خلاقیت بیشتر هدایت می‌کند (۹). بیشتر کسانی که در حیطه استعداد درخشان کار کرده‌اند به این نتیجه رسیده‌اند که داشتن توانایی به تنهایی جهت پیش‌بینی موفقیت در برنامه‌های خلاقانه کافی نیست. عواملی دیگر مانند انگیزه، شخصیت، مداومت و تمرکز بمیزان زیادی در تولید محصول خلاقانه مؤثر است (۱۰). از دهه ۸۰ میلادی نیز شناسایی افراد مستعد از تست‌های هوش و نمرات درسی به سمت روش‌های متنوع‌تر شناسایی تغییر کرده است.

سیدنی مارلند رئیس کمیسیون آموزش آمریکا در گزارش خود به کنگره در سال ۱۹۷۲ می‌نویسد: "افراد با استعدادهای درخشان، کسانی هستند که به علت توانایی‌های برجسته‌شان دارای قابلیت عملکرد بالا می‌باشند. این افراد نیاز به برنامه‌های آموزشی و خدمات متمایز دارند تا بتوانند دینشان را به خود و جامعه ادا کنند" (۱۱).

از طرفی در تعیین سهم عوامل مربوط به موفقیت تحصیلی تنها ۲۰ درصد به IQ اختصاص یافته است که این میزان برای دانشجویانی که درمقاطع بالای تحصیلی قرارداشته و رشته تحصیلی خوبی نیز دارند، حتی به مقادیرپائین‌تری نیز کاهش می‌یابد. پس نقش عوامل انگیزشی، هیجانی و بین‌فردی در پیشرفت تحصیلی در این گروه از دانشجویان که همگی از هوش عملکردی بالایی برخوردارند بسیار مهم خواهد بود (۱۲). از طرفی در حال حاضر در کشور از معیار نمره کنکور یا معدل، جهت شناسایی افراد بعنوان استعداد درخشان (دارای IQ بالا) استفاده می‌شود.

البته در مورد اینکه بتوان هوش هیجانی را آموزش داد یا خیر، اختلاف نظرهای فراوانی وجود دارد،

سیاستگذاران در امر آموزش آگاهانه تردد در این حیطه خاص گام بردارند.

روش بررسی

این مطالعه از نوع توصیفی مقطعی با رویکرد تحلیلی دو گروهی بود که در دانشگاه علوم پزشکی گلستان در ۱۳۹۳ انجام گردید.

جامعه پژوهش را دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی تشکیل می دادند.

با توجه به مطالعه ظهیرالدین و همکاران (۱۶) و برآورده میانگین و انحراف معیار $3/2 \pm 21$ نمره هوش هیجانی در دانشجویان پزشکی و انتظار حداقل ۱۲ واحد با دانشجویان استعداد درخشان از هر گروه ۴۹ نفر برآورد گردید. در این مطالعه برای دقت بیشتر تمامی دانشجویان استعداد درخشان و سه برابر آن دانشجوی غیراستعداد درخشان در نظر گرفته شد.

نمونه های پژوهش کلیه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی گلستان در سال تحصیلی ۱۳۹۳ که با روش نمونه گیری ترکیبی انتخاب شدند.

کل دانشجویان استعداد درخشان و در دسترس بعنوان مورد (سرشماری) و سه برابر آن یعنی سه دانشجوی از همان رشته و همان جنس بصورت تصادفی تعیین و مورد بررسی قرار گرفتند.

معیار ورود به مطالعه: کلیه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی گلستان که در زمان مطالعه در دانشگاه علوم پزشکی گلستان مشغول به تحصیل و دارای شماره دانشجویی بوده اند گروه شاهد دانشجویان غیر استعداد درخشان و گروه مورد دانشجویان استعداد درخشان تشکیل می داد. ابزار جمع آوری داده ها: پرسشنامه ای که بخش نخست آن مشخصات دموگرافیک و تحصیلی دانشجویان (سن، جنسیت، قومیت، ترم، رشته، مقطع تحصیلی) و بخش دوم آن شامل سوالات

رابرت (۲۰۰۳)، مطالعه ای با عنوان «نقش هوش هیجانی در پیشرفت تحصیلی دانشجویان سال اول دانشگاه» (۷۶۰ = N) انجام داد. نتایج نشان داد، بین مهارت های هوش هیجانی و پیشرفت تحصیلی ارتباط معنادار وجود دارد (۱۳).

واتوزسکی و آلساما (۲۰۰۴)، در پژوهشی بر روی ۳۹ نوجوان تیز هوش از طریق تحلیل رگرسیون دریافتند؛ هوش هیجانی نقش معناداری در موفقیت تحصیلی و اجتماعی ندارد (۱۴).

بار-ان، ۱۵ شاخص هیجانی؛ تأمل، جسارت، خودآگاهی هیجانی، همدلی، انعطاف پذیری، شادمانی، کنترل تکانه، استقلال، روابط بین فردی، خوش بینی، توانایی حل مساله، واقعیت آزمائی، خود شکوفایی، خود حرمتی، مسئولیت اجتماعی و فشار روانی، رادر ارتباط با موفقیت شغلی معرفی نموده است (۱۵).

با توجه به گسترده و متنوع بودن و اهمیت تاثیر هوش هیجانی در ابعاد مختلف زندگی تحصیلی، شغلی، خانوادگی و... مطالعه هوش هیجانی در ارتباط با افراد در موقعیت های مختلف ضروری بوده خصوصاً در دانشجویان که در سطوح افراد تحصیل کرده و با سطح فرهنگی اجتماعی بالاتر قرار دارند و با رسالت مهمی که در رابطه درسی و پیشرفت های علمی دارند. در نظام آموزشی ما، این مشکل وجود دارد که تنها بر توانایی تحصیلی تأکید و هوش هیجانی که بی اندازه در سرنوشت افراد اهمیت دارند، نادیده گرفته می شود. در صورتیکه افراد تاثیر گذار در جامعه کسانی خواهند بود که دارای هوش هیجانی بالا می باشند.

در این راستا مطالعه ی حاضر جهت کمک به آموزش و برنامه ریزی در خصوص توسعه مهارت بکارگیری هوش هیجانی در دانشجویان و ارتقاء سیستم آموزش علوم پزشکی از طریق ارایه اطلاعات در زمینه هوش هیجانی در دانشجویان پزشکی صورت پذیرفته است.

امید است نتایج مطالعه بتواند باز خورد مطلوبی به مدیران و تصمیم گیرندگان با توجه به اهمیت موضوع بدهد تا

هوش هیجانی، هنجاریابی شده بار-ان (۱۳۳ سوال) بود. پرسشنامه مذکور شامل ۱۵ حیطه "حیطه‌ی یک، خود آگاهی هیجانی که دربر دارنده‌ی سوالات ۷-۹-۲۳-۳۵-۵۲-۶۳-۸۸-۱۱۶ حیطه‌ی دو، جرات مندی که دربردارنده‌ی سوالات ۲۲-۳۷-۶۷-۸۲-۹۶-۱۱۱-۱۲۶ حیطه‌ی سه، حرمت نفس که دربردارنده‌ی سوالات ۱۱-۲۴-۴۰-۵۶-۷۰-۸۵-۱۰۰-۱۱۴-۱۲۹ حیطه‌ی چهار، خودشکوفایی دربردارنده‌ی سوالات ۶-۲۱-۳۶-۵۱-۶۶-۸۱-۹۵-۱۱۰-۱۲۵ حیطه‌ی پنج، استقلال که دربردارنده‌ی سوالات ۳-۱۹-۳۲-۴۸-۹۲-۱۰۷-۱۲۱ حیطه‌ی شش، همدلی که دربردارنده‌ی سوالات ۱۸-۴۴-۵۵-۶۱-۷۲-۹۸-۱۱۹-۱۲۴ حیطه‌ی هفت، روابط بین فردی که دربردارنده‌ی سوالات ۱۰-۲۳-۳۱-۳۹-۵۵-۶۲-۶۹-۸۴-۹۹-۱۱۳-۱۲۸ حیطه‌ی هشت، مسوولیت پذیری اجتماعی که دربردارنده‌ی سوالات ۱۶-۳۰-۴۶-۶۱-۷۲-۷۶-۹۰-۹۸-۱۰۴-۱۱۹ حیطه‌ی نه، حل مساله دربردارنده‌ی سوالات ۱-۱۵-۲۹-۴۵-۶۰-۷۵-۸۹-۱۱۸ حیطه‌ی ده، واقعیت آزمایی که دربردارنده‌ی سوالات ۸-۳۵-۳۸-۵۳-۶۸-۸۳-۸۸-۹۷-۱۱۲-۱۲۷ حیطه‌ی یازده، انعطاف پذیری دربردارنده‌ی سوالات ۱۴-۲۸-۴۳-۵۹-۷۴-۸۷-۱۰۳-۱۳۱ حیطه‌ی دوازده، تحمل استرس دربردارنده‌ی سوالات ۴-۲۰-۳۳-۴۹-۶۴-۷۸-۹۳-۱۰۸-۱۲۲ حیطه‌ی سیزده، کنترل تکانه دربردارنده‌ی سوالات ۱۳-۲۷-۴۲-۵۸-۷۳-۸۶-۱۰۲-۱۱۷-۱۳۰ حیطه‌ی چهارده، شادکامی دربردارنده‌ی سوالات ۲-۱۷-۳۱-۴۷-۶۲-۷۷-۹۱-۱۰۵-۱۲۰ حیطه‌ی پانزده، خوش بینی دربردارنده‌ی سوالات ۱۱-۲۰-۲۶-۵۴-۸۰-۱۰۶-۱۰۸-۱۳۲ می باشد.

نحوه‌ی نمره گذاری

از آنجا که گزینه‌ها بر روی یک طیف ۵ درجه ای لیکرت تنظیم شده‌اند نمره گذاری از ۵ به یک (کاملاً موافقم و کاملاً مخالفم) و در بعضی سوالات با محتوای منفی یا معکوس- که درجدول شماره ۶ با علامت x مشخص شده اند- از یک به ۵ (کاملاً موافقم ۱ و کاملاً مخالفم ۵) انجام

می‌گردید. نمره‌ی کل هر مقیاس برابر با مجموع نمرات هر یک از سوالات آن مقیاس و نمره کل آزمون برابر با مجموع نمرات ۱۵ مقیاس می باشد. کسب امتیاز بیشتر در این آزمون، نشانگر موفقیت بیشتر فرد در مقیاس مورد نظر یا در کل آزمون و برعکس می باشد. مثلاً کسب امتیاز بالاتر در مقیاس خود ابرازی، نشان دهنده‌ی خود ابرازی بیشتر در فرد است.

روایی و پایایی ابزار گردآوری داده ها : پرسشنامه بار-ان، جامع ترین آزمون خود گزارشی در زمینه هوش هیجانی است (۷) که در ۶ کشور اجرا و هنجاریابی شده است. در پژوهش رستمی (۱۳۸۳) پایایی آزمون با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۸۱ به دست آمده است. این ابزار به کرات در گروه های مختلف از قبیل دانشجوی و دانش آموز در مطالعات داخلی به کار گرفته شده است (۱۷). همچنین پایایی و روایی پرسشنامه هوش هیجانی بار-ان توسط دهشیری با استفاده از روش بازآزمایی و تحلیل عاملی اکتشافی تایید شده است (۱۸). روش جمع اوری داده ها : جهت انجام کار بعد از تصویب طرح با استفاده از معرفیانه از دانشگاه و معاونت تحقیقات فناوری دانشگاه، با کسب اجازه از ریاست دانشکده‌ها با هماهنگی مسوولان آموزش دانشکده، با استفاده از لیست دانشجویان استعداد درخشان که از دفتر استعداد درخشان دانشگاه با توجه به آیین نامه تسهیلات آموزشی و رفاهی ویژه استعدادهای درخشان مشخص شده اند (آیین نامه دارای ۱۱ بند از جمله برگزیدگان آزمون سراسری گروه آزمایشی علوم تجربی با کسب رتبه کشوری مساوی و کمتر از ۵۰۰، رتبه های برتر پذیرفته شدگان در آزمون های ورودی دوره های تحصیلات تکمیلی کارشناسی ارشد، Ph.D و ....) و لیست دانشجویی جهت دانشجویان غیراستعداد درخشان که از آموزش دانشگاه گرفته شد، پرسشنامه در اختیار دانشجویان قرار گرفت و پس از پاسخ گویی، پرسشنامه ها جمع اوری شد.

روش تجزیه و تحلیل داده ها

استقلال، همدلی، روابط بین فردی، مسوولیت پذیری اجتماعی، حل مساله، واقعیت آزمایی، انعطاف پذیری، تحمل استرس، کنترل تکانه، شادکامی، خوش بینی نیز تفاوت معنی دار مشاهده نشد و در مولفه خود شکوفایی تفاوت معنی دار بین دانشجویان استعداد درخشان و غیر استعداد درخشان دیده شد ($P=0/004$).

یافته های دموگرافیک نشان داد که در جمعیت مورد مطالعه گروه سنی زیر ۲۵ سال در دانشجویان استعداد درخشان با ۸۱/۵ درصد و در دانشجویان غیر استعداد درخشان با ۷۶/۶ درصد بیشترین و گروه سنی بالای ۳۰ سال در دانشجویان استعداد درخشان با ۷/۴ درصد کمترین تعداد دانشجویان را در این مطالعه به خود اختصاص داده اند.

دانشجویان استعداد درخشان مجرد با ۸۱/۸ درصد بیشترین و متأهل با ۱۸/۲ درصد کمترین و در دانشجویان غیر استعداد درخشان مجرد با ۷۶/۶ درصد و متأهل با ۲۳/۴ درصد کمترین را در این مطالعه به خود اختصاص داده اند. در دانشجویان استعداد درخشان تحصیلات مادر در سطح بیسواد، زیر دیپلم، دیپلم برابر و ۲۷/۳ درصد بیشترین و در سطح دکتری با صفر درصد کمترین و در دانشجویان غیر استعداد درخشان در سطح دیپلم با ۳۳/۳ درصد بیشترین و در سطح دکتری با صفر درصد کمترین سطح تحصیلات مادر را در این مطالعه به خود اختصاص داده اند.

یافته ها نشان میدهد در دانشجویان استعداد درخشان تحصیلات پدر در سطح دیپلم با ۳۳/۳ درصد بیشترین و در سطح دکتری با ۳ درصد کمترین و در دانشجویان غیر استعداد درخشان در سطح دیپلم با ۳۹ درصد بیشترین و در سطح دکتری با ۲/۶ درصد کمترین سطح تحصیلات پدر را در این مطالعه به خود اختصاص داده اند. همچنین در دانشجویان استعداد درخشان قومیت فارس با ۸۱/۸ درصد بیشترین و ترکمن با ۱۸/۲ درصد کمترین و در دانشجویان غیر استعداد درخشان قومیت فارس با ۷۱/۸ درصد بیشترین و ترک با

کلیه اطلاعات پرسشنامه ها وارد نرم افزار SPSS16 گردید، ابتدا داده ها استاندارد و اعتبار نتایج ارزیابی گردید، سپس برای توصیف داده ها از جداول و نمودار و جهت تجزیه و تحلیل داده ها از آزمون Kolmogorov-Smirnov برای نرمال بودن داده ها و از آزمون Levene برای هم واریانس (درزیر گروه ها) و از آزمون t test برای مقایسه دو گروه استفاده گردید.

آنالیز واریانس یکطرفه ANOVA برای زیر گروه ها به شرط هم واریانس بودن و از آزمون ناپارامتری Kruskal-Wallis برای زیر گروه های ناهم واریانس استفاده گردید.

ملاحظات اخلاقی

اصل محرمانگی و جلوگیری از افشای اطلاعات شخصی پاسخگویان و عدم استفاده موردی از نتایج پاسخها در مطالعه رعایت گردید.

یافته ها

در این پژوهش پس از پیگیری های متعدد برای اخذ پرسشنامه های تکمیل شده، از مجموع ۱۵۲ پرسشنامه توزیع شده ۱۳۱ پرسشنامه مورد بررسی قرار گرفت. از لیست ۵۶ نفری دانشجویان استعداد درخشان در زمان پرسشگری ۱۵ نفر فارغ التحصیل و از ۴۱ نفر ۴ نفر به پرسشنامه پاسخ ندادند، ۳ نفر در شاخص ناهمسانی و ۱ نفر در موارد حذف، از مطالعه خارج گردیدند. از پرسشنامه های توزیع شده در بین دانشجویان غیر استعداد درخشان، ۱۷ نفر پاسخ ندادند و ۹ نفر در شاخص ناهمسانی و ۷ نفر جزء موارد حذف قرار گرفتند و از مطالعه خارج گردیدند.

در این بررسی یافته های به دست آمده به شرح زیر است : یافته های به دست آمده در این مطالعه بیانگر آن است که بین هوش هیجانی کلی دانشجویان استعداد درخشان و غیر استعداد درخشان تفاوت معنی دار وجود ندارد. $P=0/085$.

بین دانشجویان استعداد درخشان و غیر استعداد درخشان در مولفه های خودآگاهی، جرات مندی، حرمت نفس،

۱/۳ درصد کمترین را در این مطالعه به خود اختصاص داده‌اند. در جمعیت مورد مطالعه دانشجویان استعداد درخشان در رشته های پزشکی و پرستاری با ۱۸/۲ درصد بیشترین و در رشته های پروتز دندان ، بهداشت محیط و فن آوری های نوین با ۳ درصد کمترین و دانشجویان غیر استعداد درخشان در رشته ی پزشکی با ۲۵/۳ درصد بیشترین و رشته فن

آوری های نوین با ۱/۳ درصد کمترین را در این مطالعه به خود اختصاص داده‌اند. یافته ها نشان دهنده ی تفاوت معنی داری در هوش هیجانی کلی با تحصیلات پدر ($P=0/046$) و رشته ی تحصیلی در دانشجویان استعداد درخشان ($P=0/039$) و تحصیلات پدر ($P=0/04$) و مادر ($P=0/034$) در دانشجویان غیر استعداد درخشان بودند.

جدول ۴-۱: مقایسه ی میانگین هوش هیجانی کلی و حیطه های آن در دو گروه استعداد درخشان و غیر استعداد درخشان

Sig. (2-tailed)	t	Std. Deviation	Mean	N	هوش هیجانی و حیطه های آن به تفکیک دانشجویان استعداد درخشان و غیر استعداد درخشان	
					هوش هیجانی	استعداد درخشان
		۱/۷۳۸	۱۰۳/۸	۳۳		
۰/۰۸۵	۱/۷۳۸	۱/۱۳۶	۹۸/۴	۷۸		غیراستعداد درخشان
		۱/۴۶۴	۹۹/۸	۳۳	خودآگاهی	استعداد درخشان
۰/۲۵۸	۱/۱۳۶	۱/۵۸۷	۹۴/۰	۷۸		غیراستعداد درخشان
		۲/۹۶۶	۱۰۲/۹	۳۳	جرات مندی	استعداد درخشان
۰/۱۴۶	۱/۴۶۴	۰/۱۷۷	۹۷/۷	۷۸		غیراستعداد درخشان
		۰/۰۴۳	۱۰۳/۳	۳۳	حرمت نفس	استعداد درخشان
۰/۱۱۵	۱/۵۸۷	۰/۹۳۸-	۹۷/۶	۷۸		غیراستعداد درخشان
		۱/۱۶۶	۱۰۷/۰	۳۳	خود شکوفایی	استعداد درخشان
*۰/۰۰۴	۲/۹۶۶	۱/۴۴۴	۹۱/۰	۷۸		غیراستعداد درخشان
		۱/۷۳۲	۹۹/۱	۳۳	استقلال	استعداد درخشان
۰/۸۵۹	۰/۱۷۷	۰/۰۵۴	۹۸/۴	۷۸		غیراستعداد درخشان
		۱/۰۶۹	۹۶/۶	۳۳	همدلی	استعداد درخشان
۰/۹۶۶	۰/۰۴۳	۰/۱۹۷-	۹۶/۴	۷۸		غیراستعداد درخشان
		۱/۷۰۹	۹۱/۶	۳۳	روابط بین فردی	استعداد درخشان
۰/۳۵	-۰/۹۳۸	۰/۱۶۲	۹۷/۰	۷۸		غیراستعداد درخشان
		۱۳/۰	۱۰۱/۵	۳۳	مسئولیت پذیری	استعداد درخشان
۰/۲۴۶	۱/۱۶۶	۲۷/۸	۹۵/۶	۷۸		غیراستعداد درخشان
		۲۳/۷	۱۰۱/۳	۳۳	حل مساله	استعداد درخشان
۰/۱۵۲	۱/۴۴۴	۲۶/۸	۹۳/۶	۷۸		غیراستعداد درخشان
		۱۴/۷	۱۰۳/۰	۳۳	واقعیت آزمایی	استعداد درخشان
۰/۰۸۶	۱/۷۳۲	۲۷/۴	۹۴/۲	۷۸		غیراستعداد درخشان

انعطاف پذیری	استعداد درخشان	۳۳	۹۷/۱	۲۳/۱	
	غیراستعداد درخشان	۷۸	۹۶/۸	۲۲/۱	۰/۹۵۷
تحمل استرس	استعداد درخشان	۳۳	۹۸/۸	۲۳/۳	
	غیراستعداد درخشان	۷۸	۹۲/۸	۲۸/۹	۰/۲۸۸
کنترل تکانه	استعداد درخشان	۳۳	۹۵/۶	۲۶/۴	
	غیراستعداد درخشان	۷۸	۹۶/۵	۲۱/۱	۰/۸۴۴
شادکامی	استعداد درخشان	۳۳	۱۰۳/۵	۱۳/۹	
	غیراستعداد درخشان	۷۸	۹۷/۰	۱۹/۸	۰/۰۹
خوش بینی	استعداد درخشان	۳۳	۹۸/۴	۳۲/۹	
	غیراستعداد درخشان	۷۸	۹۷/۶	۱۵/۱	۰/۸۷۲

اجتماعی، حل مساله، واقعیت آزمایی، انعطاف پذیری، تحمل استرس، کنترل تکانه، شادکامی، خوش بینی نیز تفاوت معنی دار مشاهده نشد و در مولفه خود شکوفایی تفاوت معنی دار بین دانشجویان استعداد درخشان و غیر استعداد درخشان دیده شد.

بین هوش هیجانی کلی دانشجویان استعداد درخشان و غیراستعداد درخشان تفاوت معنی دار دیده نشد. بین دانشجویان استعداد درخشان و غیر استعداد درخشان در مولفه‌های خودآگاهی، جرات‌مندی، حرمت نفس، استقلال، همدلی، روابط بین فردی، مسوولیت پذیری

جدول ۴-۳: خصوصیات جمعیت شناختی و تحصیلی دانشجویان استعداد درخشان و غیراستعداد درخشان

متغیر	دانشجویان استعداد درخشان		دانشجویان استعداد درخشان	
	تعداد(درصد)	سطح احتمال معنی داری (Sig)	تعداد(درصد)	سطح احتمال معنی داری (Sig)
سن	<۲۵	۰/۲۹۲	(۷۶/۶)۵۶	۰/۵۰۱
	۲۵-۳۰	(۱۱/۱)۳	(۲۳/۴)۴	
	>۳۰	(۷/۴)۲	-	
جنس	دختر	۰/۹۹۵	(۷۶/۶)۵۹	۰/۶۲۵
	پسر	(۱۸/۲)۶	(۲۳/۴)۱۸	
تاهل	مجرد	۰/۹۲۶	(۸۴/۶)۶۶	۰/۷۸۹
	متاهل	(۱۸/۲)۶	(۱۵/۴)۱۲	
	سایر	-	-	
تحصیلات مادر	بیسواد	۰/۴۷۲	(۱۱/۵)۹	*۰/۰۳۴
	زیردیپلم	(۲۷/۳)۹	(۳۲/۱)۲۵	
	دیپلم	(۲۷/۳)۹	(۳۳/۳)۲۶	
	کارشناس	(۱۵/۲)۵	(۱۹/۲)۱۵	
	کارشناس ارشد	(۳)۱	(۳/۸)۳	

دکتری		-		-	
تحصیلات پدر	بیسواد	۳(۹/۱)	*۰/۰۴۶	۴(۵/۲)	*۰/۰۴
	زیردیپلم	۹(۲۷/۳)		۱۱(۱۴/۳)	
	دیپلم	۱۱(۳۳/۳)		۳۰(۳۹)	
	کارشناس	۹(۲۷/۳)		۲۱(۲۷/۳)	
	کارشناس ارشد	-		۹(۱۱/۷)	
	دکتری	۱(۳)		۲(۲/۶)	
قومیت	فارس	۲۷(۸۱/۸)	۰/۴۰۲	۵۶(۷۱/۸)	۰/۴۷۸
	ترکمن	۶(۱۸/۲)		۱۲(۱۵/۴)	
	بلوچ	-		۱(۱/۳)	
	ترک	-		۶(۷/۷)	
	سایر	-		۳(۳/۸)	
مقطع تحصیلی	کارشناس	۲۳(۶۹/۷)	۰/۱۲۴	۴۸(۶۲/۳)	۰/۴۳۴
	کارشناس ارشد	۱(۳)		۱(۱/۳)	
	پزشکی	۹(۲۷/۳)		۲۸(۳۶/۴)	
	PHD	-		-	
رشته تحصیلی	پزشکی	۶(۱۸/۲)	*۰/۰۳۹	۱۹(۲۵/۳)	۰/۵۷۸
	دندان پزشکی	۳(۹/۱)		۹(۱۲)	
	پروتز دندان	۱(۳)		۱(۳)	
	علوم آزمایشگاه	۴(۱۲/۱)		۴(۵/۳)	
	هوشبری	۳(۹/۱)		۸(۱۰/۷)	
	اتاق عمل	۲(۶/۱)		۴(۵/۳)	
	بهداشت عمومی	۴(۱۲/۱)		۱۲(۱۶)	
	بهداشت محیط	۱(۳)		۲(۲/۷)	
	فناوریهای نوین	۱(۳)		۱(۱/۳)	
	پرستاری	۶(۱۸/۲)		۱۲(۱۶)	
	مامایی	۲(۶/۱)		۳(۴)	

باقی متغیرها با استفاده از آزمون ANOVA مورد سنجش قرار گرفتند.

در تحصیلات پدر و رشته‌ی تحصیلی بر هوش هیجانی دانشجویان استعداد درخشان و در تحصیلات پدر و تحصیلات مادر بر هوش هیجانی دانشجویان غیراستعداد درخشان تفاوت معنی دار دیده شد.

از آزمون T TEST برای اثر جنس و سن بر هوش هیجانی دانشجویان استعداد درخشان و غیر استعداد درخشان استفاده شد.

از آزمون ناپارامتری Kruskal Wallis برای اثر تحصیلات مادر بر هوش هیجانی دانشجویان غیر استعداد درخشان استفاده شد.

بحث

یافته‌ها و نتایج به دست آمده در این مطالعه بیانگر آن است که بین هوش هیجانی کلی دانشجویان استعداد درخشان و غیر استعداد درخشان تفاوت معنی دار وجود ندارد، بنابراین فرضیه تحقیق تایید می شود که با بررسی که هاید آذر ۱۳۸۶ (۱۹) در خصوص مقایسه‌ی هوش هیجانی دانش آموزان تیزهوش و عادی انجام داد و تفاوت معنی داری بین هوش هیجانی دانش آموزان تیز هوش و عادی مشاهده نشد، همسو می باشد.

در این مطالعه در مولفه خود شکوفایی تفاوت معنی دار بین دانشجویان استعداد درخشان و غیر استعداد درخشان دیده شد.

نتایج بررسی یوسفی ۱۳۸۸ (۲۰) نشان می دهد از بین اجزای هوش هیجانی، مولفه خود شکوفایی بیش از بقیه مولفه ها با هوش هیجانی ارتباط دارد. به نظر می رسد این مولفه سهم به سزایی در موفقیت تحصیلی دانشجویان استعداد درخشان داشته باشد.

یافته به دست آمده در این تحقیق تفاوت معنی داری بین سن، جنس، قومیت، تاهل، مقطع تحصیلی با هوش هیجانی کلی دانشجویان استعداد درخشان و غیر استعداد درخشان وجود نداشت.

نتایج بررسی بیرامی و همکاران ۱۳۸۸ (۲۱) درپیش بینی هوش هیجانی دانشجویان بر اساس متغیرهای دموگرافیک نشان داد که سن، با هوش هیجانی رابطه ی معنی دار دارد و در بررسی های با ر-ان ۲۰۰۰ (۲۲)، گروه سنی بالا از میزان هوش هیجانی بالاتری نسبت به گروه سنی پایین تر برخوردارند.

در تبیین این یافته ها می توان گفت که هوش هیجانی با بالا رفتن سن و افزایش تجربه، گسترش و افزایش می یابد که با یافته این مطالعه منطبق نمی باشد. یکی از دلایل آن می تواند بازه سنی افراد در این مطالعه باشد (حدود ۸۱ درصد در بازه

۱۹ الی ۲۵ سال بودند).

در مطالعه‌ی حاضر تفاوت معنی داری بین جنس با هوش هیجانی دانشجویان استعداد درخشان و غیر استعداد درخشان مشاهده نشد، بررسی خلیل ارجمندی ۱۳۸۳ (۲۳) نیز چنین یافته ای را نشان داد. بررسی دهشیری ۱۳۸۲ (۲۴) در بین دانشجویان دانشگاههای تهران و مطالعه حکیم جوادی ۱۳۸۳ (۲۵)، اسدی ۱۳۸۴ (۲۶) و لی پاچ-لیس ۱۹۹۷ (۲۷) نیز تفاوت جنسیتی را نشان ندادند.

منصوری ۱۳۸۰ (۲۸) با بررسی دانشجویان کارشناسی ارشد دانشگاههای تهران نشان داد: بین هوش هیجانی کلی در دختران و پسران تفاوت معنی دار وجود دارد.

این عدم همسویی و تفاوت یافته ها می تواند ناشی از تفاوت بین ویژگی های افراد دو جامعه (دانشگاه علوم پزشکی با سایر دانشگاهها) باشد.

یافته ها نشان دهنده تفاوت معنی داری در هوش هیجانی کلی با تحصیلات پدر ($P=0/046$) و رشته‌ی تحصیلی در دانشجویان استعداد درخشان ($P=0/039$) و تحصیلات پدر ($P=0/04$) و مادر ($P=0/034$) در دانشجویان غیر استعداد درخشان بودند که این یافته ها با بررسی بیرامی و همکاران ۱۳۸۸ (۲۱) در خصوص پیش بینی هوش هیجانی دانشجویان بر اساس متغیرهای دموگرافیک که رشته‌ی تحصیلی، ارتباط معنی داری با هوش هیجانی داشت همسو می باشند.

نتیجه گیری

نتایج نشان داد بین هوش هیجانی دانشجویان استعداد درخشان و غیر استعداد درخشان تفاوت معنی دار وجود ندارد و استعداد درخشان بودن دانشجویان نشان دهنده‌ی بالاتر بودن هوش هیجانی آنان نسبت به دانشجویان غیر استعداد درخشان نبوده و در این مطالعه تنها در مولفه خود شکوفایی تفاوت معنی دار بین دانشجویان استعداد درخشان و غیر استعداد درخشان دیده شد که به نظر می رسد مولفه خود

دانشگاه از جایگاه ویژه ای در پرورش هوش هیجانی به عنوان مؤلفه تاثیر گذار در روند تکامل جنبه های تحصیلی و اجتماعی دانشجویان برخوردار است. بنابراین ضرورت دارد که در برنامه های رسمی و غیر رسمی دانشگاه جایگاه ویژه ای برای پرورش مهارت های هیجانی دانشجویان در نظر گرفته شود.

تقدیر و تشکر

این مقاله حاصل پایان نامه کارشناسی ارشد رشته آموزش پزشکی دانشگاه علوم پزشکی ایران با شماره ۱۶۸ و تاریخ ۱۳۹۳/۹/۱۲ و همچنین طرح تحقیقاتی مصوب مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی و معاونت تحقیقاتی و فناوری دانشگاه علوم پزشکی گلستان با کد طرح ۹۳۰۵۲۸۰۹۴ تاریخ تصویب ۱۳۹۳/۵/۲۸ می باشد.

References

- 1- Bar-on R. The Bar-On model of emotional-social intelligence (ESI). *Psicothema* 2006; 18, suppl., 13-25.
- 2- Mayer JD, Salovey P. Emotional Development and Emotional Intelligence. Chapter 1: What is emotional intelligence?. New York, Basic Books; 1997:3-30
- 3- Jalali SA. Moral intelligence. The journal of pedagogy research center. *Education ministry*, 2002; 18, 1- 2, pp. 89- 103. [Persian]
- 4- Saarni C. Issues of cultural meaning fullness in emotional development. *Developmental psychology*. 1998; 34:647-82
- 5- Mayer JD, Cobb CD. Educational policy on emotional intelligence: Dose it make sense?. *Educational psychology Review*. 2000; 12: 163-

شکوفایی سهم به سزایی در موفقیت تحصیلی دانشجویان استعداد درخشان داشته باشد. با توجه به این تحقیق که به قیاس هوش هیجانی دانشجویان استعداد درخشان و غیر استعداد درخشان می پردازد و تا کنون در کشورگزارشی در این خصوص ارایه نشده و نتایج مطالعه ای حاضر، اولین گزارش در سطح کشور می باشد، امید است نتایج مطالعه بتواند باز خورد مطلوب و مناسبی به مدیران و سیاستگذاران در امر آموزش بدهد تا آنان آگاهانه تردد در این حیطه خاص، گام بردارند.

با توجه به اهمیت هوش هیجانی در معیارها و مؤلفه های شناسایی دانشجویان استعداد درخشان فقط به معیارهای هوش شناختی اکتفا نگردد و معیارهای مرتبط به هوش هیجانی که بیش از ۸۰ درصد از موفقیت فرد در جامعه را شامل می شود در نظر گرفته شود.

83.

- 6- Sanchez Ruiz M J, Mavroveli S, Poullis J.. Trait emotional intelligence and its links to university performance. *An examination Personality and Individual Differences*. 2013;5(54): 658-62
- 7- Jafari M, Ahmadzade F. Investigate the association between the components of emotional intelligence and academic achievement in students: *Razi Journal of Medical Sciences*. 2014;21:85-93
- 8- VanTassel-Baska J. The on-going dilemma of effective identification practices in gifted education. Originally published in *The Communicator*, 2000: (3). Retrived from: http://education.wm.edu/centers/cfge/_documents/resources/articles/ongoingdilemma.pdf (Access

date: Jan 2016)

9- Codd M. Why do we need to define giftedness? Rhode Island Advocates for Gifted Education. Available from: <http://www.riage.org/articles/why-do-we-need-to-define-giftedness> (Access Date: Jan 2016).

10- Csikszentmihalyi M. Creativity: Flow and the psychology of discovery and invention. NY: Harper Collins. 1996.

11- Marland S P. Education of the Gifted and Talented. Report to the Congress of the United States by the U.S. Commissioner of Education. Washington, DC: U.S. Government Printing Office, 1972.

12- Golman D. Emotional intelligence. New York: Bantam Books; 1995

13- Robert VH. The role of emotional intelligence in the academic achievement of first year college students. [Dissertation], A & M university. 2003.

14- Woitaszewski SA, Aalsma MC. The contribution of emotional intelligence to social and academic success of gifted adolescence as measured by the multifactor emotional intelligence scale. *Research Review*. 2004, 27: 30-45.

15- Shoja Haydari M. Relationship between emotional intelligence and its components with the motivational strategies for learning and academic performance of students at the University of Isfahan, [Dissertation] Isfahan University. 2009. [Persian].

16- Zhyraldyn AR, Dibajnia P, Gheidari Z. Evaluation of emotional intelligence among students of 4th grade in different medical majors

in Shahid Beheshti University of Medical Sciences. *Pajoohandeh Journal*. 2010; 15 (5): 204-207 [Persian].

17- Rostami N. Examine the relationship between the religious and emotional intelligence in students of Tehran during the academic year 2005-2004. *Educational Innovation*. 2004; 3 (10): 116-128.

18- Dehshir Gh. Relationship between emotional intelligence, academic achievement. *News and Business Research*, 2006; 18: 97-106.

19- Khaliliazar H. Comparison emotional intelligence between normal and gifted students and its relationship with academic achievement. *Research in Curriculum Planning*. 2007; 1 (14): 107-124

20- Yousefi H. Emotional intelligence: Knowledge of individual and social success, Tehran. Ghatreh publishing 2009. [Persian].

21- Bayrami M. Forecast emotional intelligence based on demographic variables, *Journal of Thought and Behavior*. 2009; 14: 57-64

22- Boyatzis R, Goleman D, Rhee K. Clustering competence in emotional intelligence: insights from the emotional competence inventory (ECI). In R. Bar-On & J.D.A. Parker (eds.): Handbook of emotional intelligence. 2000: San Francisco: Jossey-Bass.

23- Khalil Arjmand F. Comparing the emotional intelligence, social skills and academic achievement in gifted and normal students. Thesis. 2004. Central library and document center - Tank 6 (Record: 29535 Recovery: 39P) - faculty library

Psychology and Educational Sciences (record: 1088 AS Recovery: 1088 AS) [Persian]

24- Dehshir Gh. Standardization of emotional quotient inventory-one (EQ-I) among university students in Tehran and its factor structure. [Master's thesis]. Allameh Tabatabai University;2003.

25- Hakim Javadi M. "Comparison of emotional intelligence, social skills (in terms of age) and academic achievement of students in bright and normal", doctoral dissertation Psychology, Tehran University;2004.

26- Asadi B. Relationship between emotional intelligence, intelligence conventional and social

health of college students Kamyaran city, [MS Thesis] ,Tehran University;2005

27- Lepfge- Less P. Exploring patterns of achievement and intellectual development among academically successful woman fram disadvantaged backgrounds. *Journal of college student Development*.1997; 38(5): 468-78.

28- Mansouri B. Translation and standardization sybrya shrink test in state University. [Master's thesis], Allameh Tabatabai University, Tehran; 2001. [Persian]

Comparing Emotional Intelligence in Bright Students and Normal Students in Golestan University of Medical Sciences in 2013-2014

Safar Nejad Z¹, Jouybari L², Fata L³, Sanagoo A⁴, Vakili MA

¹ Iran University of Medical Sciences, Tehran Iran.

² Education Development Center, Golestan University of Medical Sciences, Gorgan Iran

³ Iran University of Medical Sciences and Health Services, Tehran. Iran.

⁴ Nursing Research Center, Golestan University of Medical Sciences, Gorgan Iran

⁵ Dept. of Health and Social Medicine, School of Medicine, Golestan University of Medical Sciences, Gorgan, Iran

Corresponding Author: Education Development Center, Golestan University of Medical Sciences, Gorgan, Iran

Email: jouybari@goums.ac.ir

Received: 13 Mar 2015 **Accepted:** 18 Oct 2015

Background and Objective: Emotional Intelligence provides a new perspective to anticipate effective factors on people's success in a society. Cognitive Intelligence, in its best context, is the cause of 20 percent of people's success in their life. 80 percent of success depends on other factors like Emotional Intelligence. In our educational system there is more emphasis on cognitive intelligence than emotional intelligence. Therefore, as EQ is of paramount importance in people's future, this study investigated a comparison between talented and normal students regarding Emotional Intelligence.

Materials and Methods: This sectional descriptive study had an analytical approach between two groups and was conducted in 1392 on students of Golestan University of Medical Sciences. 152 students, including 41 talented and 111 normal students participated in this study. Instrument of collecting data included a questionnaire with 133 Questions about Emotional Intelligence with N-bar normalization and demographic and educational specification. Analysis of data was performed by ANOVA, T-test and Kruskal Wallis.

Results: Findings showed that an average EQ of talented students was 77.103 and that of normal ones was 41.98. Comparison test and T-test showed that there was no significant difference in EQ of students between the two groups ($P=0.0085$). In self-actualization component, there was a meaningful significance between talented and normal students ($P=0.004$). As a whole, it was worth to note that there was a meaningful difference regarding EQ among talented students with educated fathers ($P=0.046$). It was also shown that there was a meaningful difference regarding EQ among normal students with educated fathers ($P=0.04$).

Conclusion: Results showed that there was no significant difference regarding EQ between talented and normal students. So it can be said that being talented could not be the only factor to have higher abilities. It is proposed that in measuring talented students' abilities, not only cognitive intelligence but also EQ which causes more than 80 percent of peoples' success in a society should be considered.

Keywords: Emotional intelligence, Talent, Students, Cognition